

KAUZA „AGROTEC“ VE VYSÍLÁNNÍ ČESKÉHO ROZHLASU

*Analýza objektivit a vyváženosti
prezentace kauzy Agrotec ve vybraných pořadech
odvysílaných ČRo v období od 1. 7. do 31. 8. 2015*

Český rozhlas

Mgr. Martina Geržová
15. 6. 2016

- ❖ **ZADÁNÍ A CÍL**
- ❖ **TEORETICKO METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA**
- ❖ **HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ KVANTITATIVNÍ ANALÝZY**
- ❖ **HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ KVALITATIVNÍ ANALÝZY**
- ❖ **HLAVNÍ ZÁVĚRY**

I. ZADÁNÍ A CÍL

- ⌋ základní vymezení
 - ⌋ **kauza Agrotec**
 - ⌋ stanice **ČRo 1 - Radiožurnál a ČRo Plus** ve vybraných pořadech
 - ⌋ období **1. 7. - 31. 8. 2015**

- ⌋ **cílem analýzy** bylo popsat, nakolik si ČRo počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v *Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu*

- ⌋ s ohledem na hlavní úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání vážící se zejména k problematice:
 - ⌋ a) poskytování **objektivních, ověřených**, ve svém celku **vyvážených** a **všestranných** informací pro svobodné vytváření názorů
 - ⌋ b) působení ČRo coby **fóra pro veřejnou diskusi**, v níž je možno vyjadřovat **široké spektrum názorů a hledisek**

II. SPOLEČENSKO-POLITICKÉ SOUVISLOSTI

- ⌋ kauza Agrotec jako součást **širší „korupční agendy“** týkající se České pošty
- ⌋ první medializace již na počátku roku 2014
- ⌋ v souvislosti s dalším vyšetřováním v dubnu 2014 zásah ve dvou pobočkách i v centrále České pošty
- ⌋ v návaznosti na tyto policejní zásahy prohledání areálu společnosti Agrotec v Hustopečích
 - ⌋ součást holdingu Agrofert
 - ⌋ v představenstvu firmy Agrotec působil i Jaroslav Faltýnek, první místopředseda hnutí ANO
- ⌋ na konci července návrh policie státnímu zástupci na obžalobu – 14 fyzických osob a 7 firem
 - ⌋ Andrej Babiš obvinění vůči Agrotecu odmítl a označil je za účelová, s cílem poškodit jeho osobu
 - ⌋ 20. srpna 2015 pak skupina Agrofert vydala oficiální prohlášení ke kauze Agrotec
- ⌋ **paralelně další korupční kauza** – Lukáš Čadek vs. Česká pošta (ČSSD, Choc, Chovanec)

III. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

TEORIE NASTOLOVÁNÍ AGENDY

- ⟨ je možné nalézt spojitost v tom, jaká témata jsou prezentována v médiích a jakou důležitost jim pak připisuje veřejnost (McCombs a Shaw 1972)
- ⟨ **editoriální postupy** a zpravodajská rutina (frekvence, prostor, rozsah, pozice) (McCombs 2009)

MEDIÁLNÍ OBRAZ A MEDIÁLNÍ RÁMCE

- ⟨ modifikovaná definice rámců - procesy **selekce a zvýznamňování** (Entman 1993)

OBJEKTIVITA A VYVÁŽENOST

- ⟨ poskytování dostatečně širokého spektra názorů na mediovanou problematiku,
- ⟨ poskytování rovnocenného prostoru zastáncům jednotlivých názorových proudů
- ⟨ rovnocenný přístup do vysílání
- ⟨ neutralita odvysílaného obsahu

IV. METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

- Postupoval Český rozhlas v rámci pokrytí kauzy Agrotec ve svém vysílání ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?
 - **Jaký prostor** poskytl Český rozhlas ve sledovaných pořadech a ve zvoleném období problematice kauzy Agrotec?
 - **Jaké rutinní postupy** užil Český rozhlas při reportování o kauze Agrotec?
 - **Jak tematicky strukturoval** Český rozhlas mediální agendu v případě kauzy Agrotec?
 - Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo při reprezentaci dané kauzy **věcných či profesních pochybení**?

METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Kvantitativní část

- ◊ Výzkumné období:
 - ◊ 1. července 2015 – 31. srpna 2015

- ◊ Vybrané pořady:
 - ◊ **Hlavní zprávy**
 - ČRo 1 Radiožurnál ve 12:00 a v 18:00 (zprávy i publicistická část relace)
 - analyzováno 86 relací v průběhu všedních dní a 38 o víkendech či svátcích
 - ◊ **60 minut**
 - ČRo 1 – Radiožurnál
 - analyzováno 43 relací
 - ◊ **Čtení z domácího tisku**
 - ČRo Plus, relace v 8:20 každý všední den
 - analyzováno 43 relací

- ◊ klíčový výzkumný nástroj - metoda **explorativní obsahové analýzy** (Krippendorff, 2004 a Neuendorf, 2002)

METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Kvantitativní část

A) příspěvek

- 1/ téma (dominantní/vedlejší motiv, který strukturoval sledovanou agendu)
- 2/ stopáž (v sekundách)
- 3/ typ příspěvku (podle žánrového členění)
- 4/ zdroje (užití zdrojových informací z jiného média)

B) Agrotec

- 1/ počet příspěvků a jejich distribuce (frekvence příspěvků věnovaných kauze a jejich rozložení v čase)
- 2/ stopáž (časové pokrytí agendy Agrotec jako celku)
- 3/ tematické interpretační rámce
- 4/ hodnocení (favorizace/defavorizace formou hodnotících promluv/soudů, které byly prosloveny moderátorem, reportérem, komentátorem nebo hosty).

C) mluvčí

- 1/ typ (nekmenový mluvčí ČRo, reportér, komentátor, expert, vox populi apod.)
- 2/ sound bite (čistá stopáž promluvy nekmenových mluvčích ČRo)
- 3/ stranická a profesní identifikace (politik, expert, vox populi apod.)
- 4/ přítomnost hodnotících soudů vůči aktérům kauzy Agrotec

METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Kvalitativní část

- ⌋ Výzkumné období:
 - ⌋ 1. července 2015 – 31. srpna 2015

- ⌋ Vybrané pořady:
 - ⌋ publicistické části **rozšířených Hlavních zpráv**
 - ČRo 1 – Radiožurnál
 - analyzováno 86 relací v průběhu všedních dní a 38 o víkendech či svátcích
 - ⌋ **20 minut Radiožurnálu**
 - ČRo – Radiožurnál
 - analyzováno 43 relací
 - ⌋ **Názory a argumenty**
 - ČRo Plus
 - analyzováno 62 relací
 - ⌋ **Pro a proti**
 - ČRo Plus
 - analyzováno 43 relací

METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Kvalitativní část

- ⌋ klíčová výzkumná metoda - **kvalitativní obsahová analýza** (Kimberley Neuenendorf 2002, Neuenendorf & Skalski 2009)
- ⌋ kvalitativní obsahová analýza se soustředila na **profesní pochybení** kmenových žurnalistů ČRo, kteří:
 - ⌋ **straní** některému z aktérů kauzy (přímo i nepřímo),
 - ⌋ **snižují či zesměšňují** některého aktéra kauzy (přímo nepřímo),
 - ⌋ vytvářejí zpravodajské artefakty **stereotypizovaným** popisem událostí, jež tímto způsobem mytologizují,
 - ⌋ uvádějí **nepřesné** informace,
 - ⌋ **zkreslují** informace,
 - ⌋ **potlačují** relevantní informace.

METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

- ⌋ **vyčerpávající šetření**, nebyla využita žádná z výběrových procedur
- ⌋ základní **analytická jednotka** - zvukový příspěvek, který tematizoval problematiku kauzy Agrotec, respektive zabýval se:
 - ⌋ primárně tématem manipulace tendrů veřejných zakázek v České poště v přímé souvislosti s firmou Agrotec, nebo
 - ⌋ pracoval s motivem uvedené kauzy v podobě tematické subagendy, která byla součástí jiné agendy, nebo
 - ⌋ informace o sledované kauze zmínil pouze okrajově (například v promluvě některého z hostů formou krátké zmínky)
- ⌋ příspěvek jsme definovali jako zvukovou stopu, která je oddělena zvukově od předcházejícího a následujícího příspěvku
- ⌋ dalším typem analytické jednotky pak byla moderátorova **promluva** a jeho **komunikační chování**

V. KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

Hlavní zprávy

- ⌋ ze 124 analyzovaných vysílání se kauza Agrotec objevila ve 3 z nich
 - ⌋ pouze jediný zpravodajský příspěvek
 - ⌋ dva publicistické příspěvky

datum	vysílání	část	hlavní téma	kauza Agrotec
13. 8. 2015	18:00	publicistika	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne
16. 8. 2015	18:00	zpravodajství	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne
17. 8. 2015	12:00	publicistika	korupce v České poště	ano
17. 8. 2015	18:00	zpravodajství	korupce v České poště	ano
18. 8. 2015	18:00	zpravodajství	zasedání Bezpečnostní rady	ne
19. 8. 2015	12:00	zpravodajství	zasedání Bezpečnostní rady	ne
19. 8. 2015	18:00	zpravodajství	zasedání Bezpečnostní rady	ne
19. 8. 2015	18:00	publicistika	zasedání Bezpečnostní rady	ne
20. 8. 2015	12:00	publicistika	zasedání Bezpečnostní rady	ne
20. 8. 2015	18:00	publicistika	korupce v České poště	ano
27. 8. 2015	18:00	zpravodajství	vyšetřování Lukáše Čadka	ne

KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

60 minut a Čtení z domácího tisku

- ze 43 analyzovaných vysílání se tedy kauza Agrotec objevila v 2 z nich

datum	hlavní téma	kauza Agrotec
17.8.2015	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ano
20.8.2015	zasedání Bezpečnostní rady	ano
27.8.2015	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne

- 43 relací, 5 příspěvků, žádný z nich netematizoval kauzu Agrotec

datum	zdrojové médium	hlavní téma	kauza Agrotec
27. 7. 2015	Lidové noviny	platy nejužšího vedení České pošty	ne
14. 8. 2015	Hospodářské noviny, MF Dnes, Právo a aktuálně.cz	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne
19. 8. 2015	MF Dnes	rozhovor s Lukášem Čadkem	ne
21. 8. 2015	Právo	Česká pošta v politickém boji	ne
21. 8. 2015	Neovlivní.cz	zasedání Bezpečnostní rady	ne

KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

Hlavní zjištění

- celkově bylo analýze podrobena 210 různých relací, z nichž relevantní příspěvky obsahovalo pouze 5 z nich
- ve sledovaných pořadech kvantitativní analýza **nenalezla žádné případy, které by indikovaly porušení objektivitu a vyváženosti** ve vztahu ke sledované kauze Agrotec

datum	pořad	kauza Agrotec	stopáž
17. 8. 2015	Zpravodajství v 18:00	zmínka	54 sekund
17. 8. 2015	Publicistika ve 12:00	vedlejší téma	4 min. 59 sekund
17. 8. 2015	60 minut	vedlejší téma	14 min. 17 sekund
20. 8. 2015	Publicistika v 18:00	vedlejší téma	4 min. 32 sekund
20. 8. 2015	60 minut	zmínka	8 min. 24 sekund

- všechny relevantní příspěvky se objevily v druhé polovině sledovaného období
- Český rozhlas s agendou Agrotec pracoval s jen **fragmentovaně**

KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

Hlavní zjištění

- celkově byla kauza problémů České pošty postavena **spíše do politické**, než do **trestně-právní roviny**
- z hlediska politické příslušnosti jednotlivých mluvčích se ukazuje jasná převaha strany ČSSD

datum	pořad	kauza Agrotec	mluvčí	pozice, stranická příslušnost
17. 8. 2015	Zpravodajství v 18:00	zmínka	Eva Gregorová	mluvčí strany ČSSD
17. 8. 2015	Publicistika ve 12:00	vedlejší téma	Petr Hartman	komentátor ČRo
17. 8. 2015	60 minut	vedlejší téma	Petr Gazdík	STAN , 1. místopředseda
			Václav Klučka	ČSSD , člen Výboru pro bezpečnost
			Lukáš Jelínek	expert – politolog
20. 8. 2015	Publicistika v 18:00	vedlejší téma	Roman Váňa	ČSSD , předseda Výboru pro bezpečnost
			Daniel Korte	TOP 09 , člen Výboru pro bezpečnost
20. 8. 2015	60 minut	zmínka	Bohuslav Sobotka	ČSSD , premiér
			Pavel Bělobrádek	KDU-ČSL , místopředseda PS
			Martin Stropnický	ANO 2011 , ministr obrany
			Miloš Petera	šéf střeďočeské ČSSD

VI. KVALITATIVNÍ ANALÝZA

Hlavní zjištění

- analyzováno 253 vysílání, pouze 4 tematizovali kauzu Agrotec

datum	pořad	stopáž
17.8.2015	Publicistika ve 12:00	4 min. 59 sekund
20.8.2015	Publicistika v 18:00	4 min. 32 sekund
19.8.2015	20 minut Radiožurnálu	9 min. 55 sekund
5.8.2015	Názory a argumenty	3 min. 29 sekund

- publicistických částí **Hlavních zpráv** se jednalo o dva relevantní příspěvky
 - V rámci analýzy faulů a pochybení jsme v případě příspěvku ze dne 17. 8. 2015 neodhalili žádná pochybení. V případě příspěvku ze dne 20. 8. 2015 se ukázali menší pochybení moderátora (nekorigování hosta, který vznesl nepodložená obvinění vůči třetí straně).
- v případě příspěvků z pořadů **20 minut Radiožurnálu** došlo také pouze k menšímu pochybení, kdy moderátorka uvedla informace bez zdrojování

KVALITATIVNÍ ANALÝZA

Hlavní zjištění

- ◊ v pořadu **Názory a argumenty** nedošlo ve sledovaném příspěvku k žádným profesním pochybením
- ◊ v pořadu **Pro a proti** nebyl ve sledovaném období odvysílán žádný relevantní příspěvek, který by se vztahoval ke sledované kauze Agrotec

VII. HLAVNÍ ZÁVĚRY

- ⌋ **Jaký prostor poskytl Český rozhlas ve svém vysílání ve sledovaných pořadech a ve zvoleném období problematice kauzy Agrotec?**
 - ⌋ **omezený** prostor
 - ⌋ analyzováno 210 různých relací, relevantní příspěvky pouze v 5 pořadech
 - ⌋ v rámci zpravodajství **jediný** relevantní příspěvek
 - ⌋ žádný z relevantních příspěvků se **nevěnoval** kauze Agrotec jako **hlavnímu tématu**

- ⌋ **Jaké rutinní postupy užil Český rozhlas při reportování o kauze Agrotec?**
 - ⌋ **nepracoval** s kauzou Agrotec jako s hlavním tématem
 - ⌋ kauza postavena spíše do **politické**, než do trestně právní roviny
 - ⌋ z hlediska politické příslušnosti jednotlivých mluvčích jasná **převaha** strany ČSSD

HLAVNÍ ZÁVĚRY

- ◊ **Jak tematicky strukturoval Český rozhlas mediální agendu v případě kauzy Agrotec?**
 - ◊ Český rozhlas pracoval s agendou Agrotec jen fragmentovaně a začleňoval ji jen jako okrajové téma či subagendu jiné agendy – potenciálního úplatku pro ministra vnitra Milana Chovance
 - ◊ primárně **epizodická** optika
 - ◊ kauza jako politický boj
 - ◊ rozvíjení **trestně-právní roviny** kauzy je potlačeno

- ◊ **Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo v medializaci dané kauzy věcných či profesních pochybení?**
 - ◊ analýza neprokázala žádná závažná pochybení, která by měla za následek porušení objektivity ve vztahu k subjektu společnosti Agrotec či jejím reprezentantům pozitivním nebo negativním směrem

HLAVNÍ ZÁVĚRY

- ⌋ Postupoval Český rozhlas v rámci pokrytí kauzy Agrotec ve svém vysílání ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?
- ⌋ analýza neodhalila žádná pochybení, které by zakládaly podezření, že došlo k porušení závazku poskytovat objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů
- ⌋ Český rozhlas si počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu

DĚKUJEME ZA POZORNOST

Česká republika

FOCUS - Marketing & Social Research

Vrchlického sad 4

602 00 Brno

tel.: +420 532 191 470

fax: +420 532 191 475

e-mail: info@focus-agency.cz

www.focus-agency.cz

Slovenská republika

FOCUS - Marketing & Social Research

Sládkovičova 4

810 00 Bratislava

tel.: +421 252 931 366

fax: +421 252 931 378

e-mail: info@focus-research.sk

www.focus-research.sk

Dáváme datům smysl

... již více než 20 let!